

Ortadoğu'da Gerilim ve Güç Dengesi: Rusya'nın İkilemi

Ortadoğu'da artan gerilim, küresel siyasetin karmaşık dengeleri üzerinde derin etkiler yaratmaya devam ediyor. Ekim ayında Hamas'ın İsrail'e yönelik saldırılarıyla başlayan süreç, Rusya'nın gözünde Amerika Birleşik Devletleri'nin dikkatini bölgeye çekmekte oldukça başarılı oldu. Ancak 13 Nisan'da, İran'ın Şam konsoloslughuna yapılan bir saldırının ardından Tahran'ın İsrail'e 300'den fazla füze ve insansız hava aracıyla karşılık vermesi, Moskova'nın endişelerini arttırdı. İsrail'in altı gün sonra İran'ın iç kesimlerindeki İsfahan kentinde bulunan S-300 uzun menzilli hava savunma sistemine yönelik gerçekleştirdiği saldırı, iki ülke arasındaki gerginliği daha da tırmandırdı.

İsrail ve İran'ın birbirlerini kendi topraklarında hedef alması, uzun süredir devam eden çatışma kurallarının değiştiğine işaret ediyor. Bu durum, her iki tarafın da birbirlerinin eylemlerini ve niyetlerini değerlendirme kabiliyetini zorlaştırıyor ve tırmanma riskini arttırıyor. Rusya, ABD'nin bölgedeki gücünü zayıflatma ve aşırı derecede yüklenmekten kaçınma arasında ince bir çizgide yürüyor ve Ortadoğu'da geniş çaplı bir savaş görmek istemiyor.

Rusya için İran-İsrail geriliminin artması, bazı avantajlar da sunabilir. Ortadoğu'da daha fazla tırmanma, Washington'un dikkatini ve kaynaklarını Ukrayna'dan çekebilir, burada Rusya şu anda saldırı pozisyonunda. Ekim ayının hemen ardından Biden yönetimi, Ortadoğu'ya ek Patriot bataryaları gönderdi ve bu, Kiev'in acilen ihtiyaç duyduğu sistemlerden alındı. Nisan ayında, İran'ın İsrail'e yönelik misilleme saldırısını beklerken ABD, bölgeye daha fazla askerî varlık taşıdı. Haziran ayında ise İsrail ve Hizbullah arasındaki gerilim artarken Washington, bölgeye gemiler ve ABD Deniz Piyadelerini gönderdi. Daha fazla tırmanma, ek ABD kaynaklarının taahhüdünü gerektirecek ve Kremlin bunu memnuniyetle karşılayacaktır. Ayrıca, bir Ortadoğu savaşı muhtemelen petrol fiyatlarını yükseltecek ve Biden yönetiminin ABD seçimlerinden aylar önce ortalama Amerikan tüketicisi için yakıt maliyetlerini kontrol altına alma çabalarını karmaşıklaştıracaktır. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Başkan Joe Biden'ın bu durumu karşısında ellerini ovuşturacaktır.

Şam Yolu

İran ve İsrail doğrudan çatışmadan kaçınsa bile, İsrail'in şu anki Hizbullah ile çatışmasının tırmanması Rusya için riskli olacaktır. İsrail Lübnan'ı işgal etmeye karar verirse bu geniş çaplı yıkıma ve Hizbullah füzelerinin İsrail'i hedef almasına yol açacaktır. Suriye, Rusya'nın deniz ve hava üslerini sürdürdüğü bir ülke olduğu için ülkede bulunan sayısız Hizbullah mevzisi ve İsrail'in vuracağı tedarik yolları nedeniyle hızla ikincil bir çatışma alanına dönüşebilir. İsrail, Şam'daki İran konsoloslughuna saldırının yanı sıra, İran'ın Hizbullah ve diğer ortaklarına silah taşımalarını sağlayan Suriye altyapısına, mühimmat depolarına, kontrol noktalarına ve karargâhlarına yönelik saldırılar düzenledi. Temmuz ayının başlarında, Suriye'de bir İsrail insansız hava aracı saldırısı iki Hizbullah savaşçısını öldürdü ve bu da grubun Golan Tepeleri'ne roket atmasına neden oldu. Son zamanlarda, İsrail medyasında, İsrail'in Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ı şu anki Gazze savaşına katılmaması konusunda uyardığı ve ülkesinden daha fazla saldırı düzenlenirse rejimini yok etmekle tehdit ettiği yönünde haberler dolaşüyor.

İsrail'in Suriye'ye yönelik saldırıları, Hizbullah ile tam teşekküllü bir savaşın patlak vermesi durumunda artacaktır. Etkisi Lübnan'ın bekleyebileceği yıkım kadar yıkıcı olmasa da Rusya'yı belli ölçüde rahatsız edebilir. Ukrayna, Rus dış politikasında kendi sınıfında bir öncelik olabilir ancak Suriye, Rusya'nın müttefikine bağlı kaldığı ve zirveye çıktığı bir çatışma olarak Kremlin

için önemli. Suriye, ayrıca Tartus'taki bir deniz üssü ve Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmeden önce yükselttiği ve genişlettiği Hmeymim'deki bir hava üssünden doğu Akdeniz'e Moskova'nın gücünü yansıtmaya işlevi gören stratejik bir değere sahip. Ülke, ayrıca Rusya'nın Afrika'daki Sahel ve Libya'da genişleyen varlığı için askerî kaynakları taşıma merkezi olarak da işlev görüyor.

Suriye'de birçok olası hedef var. Halep ve Şam Havaalanları zaten İsrail'in hedefinde. Ancak İsrail'in Hizbullah ile savaşa girmesi durumunda, İran silahlarının transit noktası olarak kullanılacak Rus işletimindeki Hmeymim hava üssü de hedef olabilir. İsrail, muhtemelen herhangi bir saldırıdan önce Moskova'yı uyaracaktır çünkü Rus personelin zarar görmesi çatışmayı tırmandırabilir.

Sorun

Nisan ayında, İran ve İsrail bir adım atıp sonra kendilerini sınırlamayı başardılar. Ancak bir sonraki sefer daha ileri giderlerse veya İsrail Hizbullah'a karşı harekete geçme zamanının geldiğine karar verirse tüm taraflar için tehdit oluşturan bir tırmanma olacak. Bu da Moskova'yı yanıt verip vermeme veya kenarda kalmaya zorlayacak. Ancak Rusya'nın sonuçları şekillendirme yeteneği, ABD'nin yeteneğinden daha sınırlı olacaktır. Rusya'nın askerî yetenekleri zaten gerilmiş durumda ve savaşan taraflar üzerindeki etkisi ihmal edilebilir. Zor bir durumda kaldığında, Rusya muhtemelen İran veya Hizbullah'a elektronik savaş veya Ukrayna kampanyası için gerekli olmayan silahları ortaklarına aktararak destek verecektir. Moskova muhtemelen doğrudan askerî olarak angaje olmayacak, herhangi bir tırmanma için kesinlikle Washington'u suçlayacaktır. Ancak Rusya'nın Suriye'de, İran'da ve bölgenin diğer yerlerinde kaybetme riski göz önüne alındığında, böyle bir savaştan zaferle çıkması kesinlikle garanti değildir. Ortadoğu patlarsa Rusya'nın düşmanlarına zarar verecek ancak kendine de zarar verecektir.

Rusya'nın en büyük önceliği Ukrayna üzerinde ABD ile küresel çatışması olduğu için Putin kontrol edemeyeceği tam teşekküllü bir Ortadoğu savaşına çekilmekle ilgilenmemelidir. Bölgedeki gerilimler, küresel düzeni baltalamak için Rusya'nın çabalarına yardımcı oluyor ancak yalnızca yönetilebildikleri sürece. Moskova, şu anki Gazze savaşından yararlanıyor ve ABD'nin bölgedeki en nefret edilen oyuncu olarak ve birçok gücün kurtuluş için baktığı bir rol olarak algılanması nedeniyle ABD'nin itibarının düşmesini izlemekten memnun. Bu da neden Rusya'nın mevcut gerilimleri yatıştırmakla ilgilenmediğini açıklıyor.

Geçtiğimiz dokuz ay, belki de on yıllardır Ortadoğu için en önemli olan, Rusya'nın diplomatik açıdan kenarda kalmasıydı. En kıdemli ABD yetkilileri bölgesel başkentler arasında yorulmak bilmez bir şekilde mekik dokurken Rusya ise çabalarını BM Güvenlik Konseyi'ne odakladı. Orada, Moskova defalarca Washington'u ateşkes kararlarını desteklemediği eleştirdi. ABD'nin kısa süre önce kendi üç aşamalı ateşkes kararını önerdiğinde Rusya ayrıntıların eksikliğini gerekçe göstererek çekimser kaldı ancak Arap dünyasından destek alan metni veto etmekten kaçındı. ABD'nin politikası bu karmaşada sıkışıp kaldığı sürece, Rusya bölgede daha fazla sorun yaratmak için kendi çıkarlarını tehlikeye atmakta hiçbir neden görmüyor.

İsrail ve Hizbullah arasında savaş çıkarsa Rusya'nın iki olası seçeneği var: hiçbir şey yapmamak veya İsrail'in düşmanlarına doğrudan askerî karışıklıktan kaçınarak daha fazla destek sağlamak. Kenarda oturmak inandırıcı değil, bu da Moskova'nın İran'ın vekillerine silah tedarikleri ve askerî olmayan yollarla destek vereceği en olası sonucu ortaya koyuyor. Artan sofistike

yetenekleriyle Rusya, Suriye'den elektronik savaşı artırarak İsrail silahlarının güdüm sistemlerini bozabilir. Ayrıca Lübnan'daki Hizbullah'a veya Yemen'deki Husilere daha fazla silah aktarabilir, bu da mevcut stratejisiyle tutarlı olacaktır. Ocak ayında, Hizbullah İsrail'in Mount Meron hava trafik kontrol üssünü Rus yapımı güdümlü tanksavar füzeleriyle vurdu; ABD yetkililerine göre, Moskova yakın zamanda Husilere seyir füzeleri aktarmayı düşündü. Rusya'nın Ukrayna kampanyasından kaynaklanan askerî kısıtlamalar ve Körfez Arap devletleriyle ilişkileriyle ilgili siyasi ihtiyat, Kremlin'i İran'ın vekilleriyle çok derinlemesine ilgilenmekten alıkoyacaktır.

Washington, Ortadoğu'da daha geniş bir savaş konusunda Rusya'nın görüşü konusunda gerçekçi olmalıdır. Moskova, ABD diplomasisinin sükûnet ve istikrar sağlamasında hiçbir ilgi göstermiyor ancak aynı zamanda bölgesel bir yangın istemiyor. Bu nedenle, Rusya ABD'nin gerilimleri azaltmasına yardımcı olacak yapıcı bir güç olmayacak ancak İran'ın vekillerini İsrail'e karşı tam teşekküllü bir savaş yapmaya teşvik etmeyecek. Savaş çıkarsa, Washington İsrail'in düşmanlarına Rusya'dan sınırlı destek beklemeli ve bunu nerede olursa olsun baltalamak veya etkisiz hale getirmek için çalışmalıdır. Washington'un, Moskova'ya karışmaması konusundaki uyarıları muhtemelen başarılı olmayacaktır. Bunun yerine, ABD, Körfez Arap ortaklarını, İran vekillerine füzeler ve diğer silahları aktarmaması konusunda Rusya'ya sessiz baskı yapmaları için teşvik etmeli ve bunun risklerini açıkça ortaya koymalıdır. ABD, ayrıca kendi savunmasını güçlendirmeli, İsraili ortaklarını Suriye'deki Rus kırmızı çizgilerine saygı göstermeye teşvik etmeli ve her şeyden önce, bir Hizbullah-İsrail savaşı patlak verirse hızla kontrol altına alınabilmesi için diplomatik çabalarını arttırmalıdır.

Aybars Öztuna "Ortadoğu'da Gerilim ve Güç Dengesi: Rusya'nın İkilemi"

<https://www.fikirtepedi.com/dis-politika/ortadoguda-gerilim-ve-guc-dengesi-rusyanin-ikilemi/> (Yayın Tarihi: 30 Temmuz 2024).